

АНАЛІЗ РІВНЯ ЗАЛУЧЕНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Пелих Аліна

У процесі виконання соціально-психологічного дослідження використовувалися такі методи: теоретичні – аналіз, синтез, узагальнення наукової літератури зарубіжних та вітчизняних дослідників з метою з'ясування основних теоретичних понять волонтерської діяльності; емпіричні – бесіда, спостереження, тестування, Авторська анкета «Волонтерська діяльність студентської молоді»; Анкета «Визначення спрямованості особистості» Б. Басса; методика А. Мехрабіана «Діагностика мотивації досягнення»; Методика «Оцінка комунікативних і організаторських схильностей – КОС» (В.В. Синявського і Б.О. Федоришина), статистичні (методи кількісного і якісного аналізу даних).

Метою тези є обґрунтування аналізу рівня залученості здобувачів до волонтерської діяльності.

При проведенні дослідження було залучено здобувачів-волонтерів, майбутніх соціальних працівників які займаються волонтерською діяльністю на базі ГО «Мольфар» з вибіркою 40 здобувачів.

Аналіз рівня залученості здобувачів до волонтерської діяльності передбачає оцінку не лише кількісних показників участі, а й глибини, мотивації та впливу цієї діяльності на їх особистісний і професійний розвиток.

З допомогою google-форми отримали наступні результати: більше половини респондентів 58,6% опитаних мають досвід волонтерської діяльності, а 41,4% опитаних активно займаються зараз. Це свідчить про небайдужість українців до долі суспільства, в якому вони живуть і активну громадську позицію. Серйозними бар'єрами і труднощами у волонтерській діяльності є відсутність діалогу між представниками виконавчої влади, суб'єктами волонтерської діяльності, спонсорами та групами соціально-психологічного ризику 77% досліджуваних.

Більшість респондентів наголошують на відсутності системності в наданні волонтерської допомоги, зумовленої неналагодженою комунікацією між різними суб'єктами волонтерської діяльності.

Найважливішим стимулом для опитаних виявилось бажання допомогти нужденним – 79% учасників опитування вважають, що саме це мотивує людей до участі у волонтерському русі. Наступним важливим фактором, який може спонукати населення до волонтерства – це надбання корисних соціальних і практичних навичок, його обрало 47,6% опитаних.

Беззаперечно першість розділяють такі напрямки волонтерства, як допомога українським військовим/постраждалим внаслідок бойових дій – 80% та підтримка груп соціально-психологічного ризику – 82,9% опитаних. Беручи до уваги наявну ситуацію в нашій країні, це досить очікувані результати, які ще раз підтверджують необхідність своєчасної допомоги армії, враховуючи політичний стан, та підтримки вразливих категорій населення в умовах економічної нестабільності. 57,1% респондентів вважають актуальними турботу про довкілля, охорону навколишнього середовища, що сьогодні є дуже поширеним у всьому світі. Окрім допомоги людям, учасники опитування вважають необхідною турботу про тварин – 48,4%.

В ході анкетування було виявлено, що більшість досліджуваних вважає найважливішою рисою, котрою має володіти волонтер є соціальна відповідальність, також домінували у відповідях така якість як щирість, доброта, співчуття, активність, турбота. Більшість респондентів необхідною вважають моральність у волонтерській діяльності. Також, деякі опитувані відзначили такі риси: безкорисливість, ввічливість, толерантність і людяність. Особливо цікавою була думка респондентів про те, що волонтеру має бути властивий альтруїзм, небайдужість, емоційна стабільність, поміркованість, терпіння до людських слабкостей і їх проявів.

Найважливішими якостями волонтера респонденти визначили соціальну відповідальність, комунікабельність, готовність допомогти, мотивацію, почуття

спільності та альтруїзм, що свідчить про значущість соціальної єдності й відповідальності у волонтерській діяльності. Водночас лише третина студентів систематично займається волонтерством, що вказує на потребу підвищення їхньої мотивації до участі в соціально корисній діяльності. Так, у процесі дослідження особистісної спрямованості за тестом «Визначення спрямованості особистості» Б. Басса, було встановлено, що у 9 досліджуваних домінуючою виявилася спрямованість на себе (22,5%). У 15 досліджуваних переважала спрямованість на діяльність (37,5%), а у 16 досліджуваних провідною виявилася спрямованість на спілкування (40%).

Таким чином, домінуючою виявилася спрямованість на спілкування. Досліджувані орієнтовані на спілкування прагнуть за будь-яких умов підтримувати відносини з людьми. Вони зорієнтовані на спільну діяльність, надання щирої допомоги іншим. Для них є важливим соціальне схвалення та приналежність до груп допомоги. Досліджувані спрямовані на спілкування відчують потребу в прихильності й емоційних відносинах з людьми. Вони отримують задоволення від того, що взаємодіють із іншими.

Досліджувані із домінуючою спрямованістю на діяльність (37,5%) проявляють зацікавленість у вирішенні ділових проблем, прагнуть виконувати роботу якнайкраще. Вони зорієнтовані на дієву співпрацю, мають здатність відстоювати в інтересах справи власну думку, яка буде корисною для досягнення спільної мети. Соціально активні люди, що орієнтовані на діяльність, старанно виконують свої обов'язки, оскільки для них важливим є зміст діяльності.

Досліджувані, в яких переважає спрямованість на себе (22,5%), орієнтовані на пряму винагороду та отримують задоволення, коли робота приносить їм власний успіх. Іноді вони можуть бути агресивні у досягненні статусу, досить владні та схильні до суперництва. Досліджувані зі спрямованістю на себе можуть бути дратівливі, тривожні та інтровертовані. Більшість досліджуваних свідомо допомагають іншим та отримують від цього процесу задоволення. Вони орієнтовані як на процес так і на результат власної діяльності на благо нужденних, їх діяльність має позитивно орієнтований характер.

Перед нами постало завдання дослідити мотивацію досягнення волонтерів, яку ми вважаємо одним з соціально-психологічних чинників їх альтруїстичної спрямованості. З цією метою було використано методику «Діагностика мотивації досягнення» А. Мехрабіана. У 24 досліджуваних було виявлено мотивацію досягнення успіху (61%), а у 16 – мотивацію уникнення невдач (39%). Соціально активні особистості із домінуванням мотивації успіху, прагнуть бути успішними та отримати якнайкращі результати у діяльності, в якій вони беруть участь. Для них важливо проявити себе та рухатися в перспективному напрямку. Досліджувані в процесі діяльності спираються на гуманістичні цілі, для них важлива позитивна мотивація.

Соціально активні особистості з мотивацією досягнення успіху є наполегливими, відкритими до нових напрямів діяльності, ставлять реалістичні цілі та обачливо ризикують задля допомоги іншим. Мотивація уникнення невдач проявляється у прагненні уникати ситуацій оцінювання, відповідальних завдань і дій, що можуть призвести до помилки. Такі особи частіше обирають знайомі завдання з прогнозованим успіхом і можуть неадекватно оцінювати власні можливості. Таким чином, можемо прослідкувати що мотивація досягнення відіграє важливу роль у процесі надання соціальної допомоги, та визначає стиль поведінки у різноманітних життєвих ситуаціях.

Методика виявлення комунікативних і організаторських схильностей (КОС-2) розроблену В.В. Синявським та Б.А. Федоришиним. Застосування цієї методики дозволило оцінити здатність досліджуваних чітко і швидко встановлювати ділові та товариські контакти з людьми, діагностувати уміння брати участь в суспільних і групових заходах, уміння впливати на людей а також прагнення до поширення сфери контактів та прояву ініціативи.

Аналіз результатів вивчення комунікативних і організаторських схильностей за допомогою методики КОС-2 засвідчив, що 54% досліджуваних мають середній

рівень комунікативних здібностей і 47% досліджуваних – середній рівень організаторських схильностей. Це свідчить про те, що вони, зазвичай, прагнуть до контактів із людьми, не обмежують коло своїх знайомств, відстоюють власну думку, планують свою роботу, проте потенціал їх схильностей не вирізняється високою сталістю. Переважна більшість досліджуваних мають низький рівень комунікативних та організаторських схильностей (21% і 28% осіб, відповідно).

Проаналізувавши отримані результати за вищезгаданими методиками, можемо прослідкувати, що альтруїстична спрямованість є одним із центральних компонентів в структурі особистості соціально активних людей. Наявність такого соціально-психологічного чинника як «альтруїзм» чітко прослідковується у результатах обраних методик.

Отже, результати емпіричного дослідження свідчать про перевагу середнього стану комунікативних і організаторських схильностей, як основних елементів комунікативних здібностей досліджуваних до спілкування, з урахуванням того, що міжособистісне спілкування виступає основною формою взаємодії, а, отже, вимагає чіткого орієнтування в ситуації і вибору саме тих засобів спілкування, які є для її розв'язання найбільш ефективними.

Список використаних джерел

1. Загальнонаціональне дослідження «Волонтерство в Україні: Представництво ООН в Україні. Електрон. аналог друк. вид: <https://surl.li/ntxgcf>.
2. Маккарлі С. Управління діяльністю волонтерів. Як залучити громадськість до вирішення проблем суспільства Київ: Ресурсний центр розвитку громадських організацій „Гурт”, 2020. 160 с.
3. Підготовка волонтерів та їх роль у реалізації соціальних проєктів/ заг. ред. І. Звереві, Г. Лактіонової. Київ, 2021. 512 с.
4. Савельчук І. Б. Соціальні очікування молоді: від теоретичного осмислення до практичного застосування у воєнний та післявоєнний період. *Social Work and Education*. 2022. Vol. 9, No. 1. pp. 113-121. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.1.9>